AKTUALIZACJA

PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA MIASTA STALOWA WOLA

Stalowa Wola, styczeń 2017 r.

Spis treści

1. Wstęp. 4

1.1. Cel i zadania Programu. 5

1.2. Charakterystyka miasta Stalowa Wola. 6

2. Obowiązujące w Polsce akty prawne dotyczące sposobu postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. 7

2.1. Ustawy. 7

2.2. Akty wykonawcze. 11

3. Charakterystyka azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz ich wpływ na zdrowie człowieka. 16

3.1. Budowa azbestu. 16

3.2. Rodzaje azbestu. 17

3.3. Zastosowania azbestu. 17

3.4. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka. 19

3.5. Metody unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. 22

3.5.1. Składowanie. 22

3.5.2. Przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych. **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

4. Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. 25

4.1. Obowiązki właścicieli lub władających nieruchomościami w zakresie użytkowania obiektów lub terenów, na których znajdują się wyroby zawierające azbest. 27

4.2. Obowiązki właścicieli lub władających nieruchomościami w zakresie zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest. 29

4.3. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – prace przygotowawcze. 32

4.4. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – prace właściwe. 37

4.5. Obowiązki wykonujących transport odpadów zawierających azbest. 41

4.6. Obowiązki zarządzającego składowiskiem odpadów zawierających azbest. 45

5. Aktualny stan gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest w mieście Stalowa Wola. 47

5.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. 47

5.2. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest wg ulic. 48

6. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest. 55

6.1. Harmonogram realizacji celów i zadań programu. 55

6.2. Szacunkowe koszty realizacji programu. 56

7. Źródła finansowania programu. 57

8. Zarządzanie programem i kontrola jego realizacji. 60

8.1. Zarządzanie programem. 60

8.2. Monitoring realizacji Programu. 61

9. Wykaz skrótów i wyrażeń użytych w Programie. 62

10. Bibliografia. 62

11. Załączniki. 64

1. Wstęp.

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła w dniu 14 maja 2002 r. *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*. Zakładał on oczyszczenie do 2032 roku terytorium Polski z azbestu i usuniecie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest. Program ten nakładał na gminy obowiązek opracowania gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest.

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej nastąpiła koniecznością aktualizacji powyższego programu. Rada Ministrów uchwałą Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. przyjęła *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*. Dokument ten utrzymuje cele wcześniejszego programu nakazując jednocześnie aktualizację gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest. W dokumencie tym nie wskazano z jaką częstotliwością należy aktualizować programy usuwania wyrobów zawierających azbest. Gmina Stalowa Wola posiada „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Stalowa Wola na lata 2012 – 2032" przyjęty Uchwałą NR XL/536/12 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 14 grudnia 2012 r.

Niniejsza „Aktualizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Stalowa Wola" została opracowana w związku z nowymi możliwościami finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest, zmienionymi uwarunkowaniami prawnymi oraz dotychczasową realizacją programu.

W okresie obowiązywania Programu uległy zmianie ilości wyrobów zawierających azbest ponieważ jego część została unieszkodliwiona, a części została ujawniona przez właścicieli obiektów. Dlatego też dokonano ponownej inwentaryzacji budynków zawierających azbest.

W niniejszej Aktualizacji programu pozostawiono główny cele „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2012 – 2032", dokonano jednocześnie aktualizacji ilości wyrobów zawierających azbest na terenie miasta, przepisów prawa oraz schematów postępowania.

Niniejszy dokument ma ułatwić władzom samorządowym podejmowanie działań mających na celu likwidację zagrożenia, jakie stwarzają dla zdrowia mieszkańców wyroby zawierające azbest znajdujące się na terenie gminy.

1.1. Cel i zadania Programu.

Jako główny cel Aktualizacji Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Miasta Stalowa Wola określono:

Bezpieczne dla środowiska i zdrowia mieszkańców usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Stalowa Wola.

Ponadto niniejsza Aktualizacja Programu informuje mieszkańców miasta o szkodliwym wpływie azbestu na zdrowie człowieka, określa ilość wyrobów zawierających azbest na terenie miasta oraz wyznacza zadania do realizacji związane z eliminowaniem wyrobów zawierających azbest z użytkowania.

W wyniku wieloletniego stosowania wyrobów zawierających azbest nastąpiło ich znaczne nagromadzenie. Szacuje się, że na terenie Polski znajduje się ok.15 mln ton tego rodzaju wyrobów. Bezpieczne ich usunięcie wymaga podjęcia planowych, zorganizowanych, wieloletnich działań. Działania te wymagają zaangażowania zarówno władających nieruchomościami, na terenie których znajduje się azbest, podmiotów świadczących usługi w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów, które stają się odpadami niebezpiecznymi, jak i instytucji finansowych oraz administracji rządowej i samorządowej.

Aktualizacja Programu wskazuje prawidłowy przebieg prac, koszty ich wykonania, zwracając uwagę na konieczność rzetelnego wykonania inwentaryzacji wszystkich wyrobów zawierających azbest oraz właściwą działalność edukacyjną skierowaną do mieszkańców. Pozwoli to na prawidłową ocenę stanu zagrożenia stwarzanego przez użytkowane przez nich wyroby i pozwoli na systematyczną, zgodną z prawem likwidację wyrobów zawierających azbest z terenu miasta.

Zadaniami przewidzianymi do realizacji w ramach Aktualizacji Programu są:

1. Rzetelna inwentaryzacja nieruchomości, w których znajdują się wyroby zawierające azbest i aktualizacja bazy danych o tych nieruchomościach.
2. Organizacja akcji edukacyjnej w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów oceny ich stanu.
3. Koordynacja wsparcia finansowego dla mieszkańców zamierzających usunąć wyroby zawierające azbest.
4. Monitoring realizacji Programu i raportowanie o jego wynikach.
5. Weryfikacja Programu i w razie potrzeby jego uaktualnienie.

W Aktualizacji Programu zawarto harmonogram działań wraz z szacowanymi kosztami w rozbiciu na lata, w których przewiduje się jego realizację.
Aktualizacja zawiera również podstawowe informacje o właściwościach azbestu i zagrożeniach, jakie on powoduje.

1.2. Charakterystyka miasta Stalowa Wola.

Miasto Stalowa Wola jest jedną ze 159 gmin wchodzących w skład województwa podkarpackiego. Położone jest ono w północnej części województwa w szerokim pasie równiny nadrzecznej Sanu, na skraju Puszczy Sandomierskiej, w centrum Kotliny Sandomierskiej, w widłach Wisły i Sanu. Gmina Stalowa Wola od północy graniczy z gminami Zaleszany i Radomyśl, od wschodu z gminą Pysznica, od południa z gminami: Bojanów i Nisko a od zachodu z gminą Grębów.
Gmina obejmuje obszar o powierzchni 83 km^2, który zamieszkiwało ponad 62 924 osób (*WUS w Rzeszowie, stan na 2015 r.).*

Stalowa Wola jest jedyną gminą miejską w powiecie stalowowolskim. Jest miastem o znaczeniu ponadlokalnym, stanowi siedzibę władz gminnych i powiatowych.

Stalowa Wola to miasto o ponad 70-letniej historii powstałe w wyniku realizacji programu Centralnego Okręgu Przemysłowego, który miał zdecydowany wpływ

na jego rozwój i charakter. Obecnie Stalowa Wola jest miastem typowo przemysłowym, ze zlokalizowanym w mieście przemysłem zbrojeniowym, maszynowym, hutniczym i energetycznym.

2. Obowiązujące w Polsce akty prawne dotyczące sposobu postępowania z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Dla określenia sposobów postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w trakcie ich wykorzystania, usuwania oraz unieszkodliwiania konieczne jest przedstawienie obowiązujących w Polsce aktów prawnych określających ramy takiego postępowania. Dlatego też w niniejszym rozdziale zebrano najważniejsze ustawy, rozporządzenia i inne dokumenty dotyczące azbestu wraz z ich krótką charakterystyką.

2.1. Ustawy.

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz.20 z późn. zm.)

Ustawa weszła w życie 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawa produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowiły tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określał corocznie minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Załącznik ten został uchylony ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 72), która weszła w życie w dniu 1 lutego 2005 r., co zakończyło możliwość dalszej produkcji i sprowadzania wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski.

Ustawa ta praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i niepowodujący zanieczyszczenia środowiska. Ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1987 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ponadto określa zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Obowiązujący jest schemat, zgodnie z którym należy w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość wytwarzanych odpadów. Wytworzone odpady powinny być w pierwszej kolejności poddawane odzyskowi, jeśli nie jest to możliwe należy je unieszkodliwić. Składowane mogą być jedynie takie odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób jest niemożliwe ze względów technologicznych lub nieuzasadnione ze względów ekologicznych lub ekonomicznych. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i innych posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Reguluje ona także całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu (przetwarzaniu), w tym składowaniu odpadów, oraz wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów.

Wymieniona ustawa całkowicie zastąpiła dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.). Do najistotniejszych zmian wprowadzonych tą ustawą, powodujących konieczność aktualizacji programu usuwania azbestu należą:

1) zniesienie konieczności otrzymywania decyzji zezwalających na wytwarzanie odpadów innych niż odpady powstające w wyniku eksploatacji instalacji,

co oznacza modyfikację procedury nr 3 dotyczącej obowiązków wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,

2) zniesienie obowiązku uzyskiwania zezwoleń na transport odpadów i zastąpienie go obowiązkiem uzyskania wpisu do rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami prowadzonego przez marszałka województwa (przepisy wejdą w życie po założeniu Bazy Danych Odpadowych tj. najpóźniej po 24 stycznia 2018 r.), co oznacza modyfikację procedury nr 5 dotyczącej przygotowania do transportu i transportu usuniętych wyrobów zawierających azbest,
3) zlikwidowanie delegacji ustawowej do prowadzenia unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest poza instalacjami oznaczającą zakaz unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w urządzeniach przewoźnych.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r., poz. 290 z późn. zm.)

Ustawa normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Zgodnie z art. 30 ust. 7 Prawa budowlanego właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego artykułu, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:

- zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia,
- pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
- pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
- wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Oznacza to, że właściwy organ administracji architektoniczno-budowlanej może nałożyć obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie robót budowlanych związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera postanowienia dotyczące m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem,
- sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska,
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on sie znajduje.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1834 z późn. zm.)

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – *Jednolity tekst Umowy ADR* (Dz. U. z 2011 r. Nr 110, poz. 641). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.)

Ustawa określa m.in. obowiązki i zakres opracowania ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Wprowadza również obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów planów lub programów, które określają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub obszar Natura 2000.

Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1203)

Ustawa reguluje – na gruncie prawa europejskiego – problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych. Ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z ustawą tworzy sie urząd Inspektora do spraw Substancji Chemicznych.

2.2. Akty wykonawcze.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649 z późn. zm.)

Rozporządzenie określa:

- sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest,
- sposób oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i zobowiązanie władającego nieruchomością do sporządzania takiej oceny,
- obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

- warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania,
- wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Wzorcowy formularz oceny stanu wyrobów zawierających azbest pochodzący z tego rozporządzenia wraz komentarzem stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Programu. Wzorcowe oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Programu.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)

Rozporządzenie to określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Pracodawca obowiązany jest stosować środki ochrony pracowników przed szkodliwym działaniem pyłu zawierającego azbest, a także kontrolować stopień narażenia pracowników na działanie pyłu azbestu w sposób określony w przepisach dotyczących badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Pracownicy zatrudnieni przy pracach w kontakcie z azbestem, pracodawcy i osoby kierujące takimi pracami powinni być przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z programem określonym w załączniku do rozporządzenia. Rozporządzenie szczegółowo reguluje zasady prowadzenia prac w warunkach narażenia na pył azbestowy.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2010 r. Nr 16, poz. 87)

Rozporządzenie określa wielkość wartości odniesienia dla niektórych substancji podając przy tym metodykę prowadzenia pomiarów i oznaczenia pozwalające jednoznacznie identyfikować substancję. W rozporządzeniu tym określono, że dla azbestu wartość odniesienia w powietrzu dla terenu całego kraju, uśredniona do jednej godziny wynosi 2350 włókien/m^3, a uśredniona dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m^3.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31)

Rozporządzenie określa:

1) wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest;
2) wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest;
3) wymagania w zakresie przemieszczania odpadów zawierających azbest;
4) sposób oznaczania miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest;
5) sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w miejscach ich wykorzystywania;
6) terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:

a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,
b) instalacjach lub urządzeniach zawierających azbest,
c) przewidywanym terminie usunięcia wyrobów zawierających azbest;

7) formę i układ przedkładanych informacji;

8) terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia zawierające azbest.

Rozporządzenie to zezwala na użytkowanie wyrobów zawierający azbest do 31 grudnia 2032 r., pod warunkiem, że nie stwarzają one zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi. Wprowadza ono także obowiązek dokonywania inwentaryzacji tego rodzaju wyrobów poprzez ich spis z natury. Osoba fizyczna wykorzystująca wyroby zawierające azbest jest zobowiązana do złożenia „Informacji o wyrobach zawierających azbest" odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta corocznie w terminie do 31 stycznia. Pozostałe podmioty składają taką informację marszałkowi województwa. Wzór informacji stanowi załącznik nr 3 do niniejszego Programu.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)

Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi. W rozporządzeniu tym do robót stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi zaliczono roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)

Rozporządzenie zawiera wzór informacji jaką wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest zobowiązany do złożenia marszałkowi województwa. Informację tę należy złożyć corocznie w terminie do 31 marca. Jedną z jej części jest informacja dotycząca azbestu. Wzór takiej informacji stanowi załącznik nr 4 do niniejszego programu.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71)

Rozporządzenie klasyfikuje przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko wyróżniając dwie grupy: przedsięwzięcia zawsze znacząco oddziałujące na środowisko i przedsięwzięcia potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko. Do przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko zalicza się instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (a więc również odpadów zawierających azbest), w tym składowiska odpadów niebezpiecznych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1923)

Rozporządzenie reguluje i ujednolica sposób klasyfikacji odpadów. Każdy odpad posiada charakteryzującą go nazwę i oznaczenie kodowe.
Zgodnie z rozporządzeniem wszystkie odpady zawierające azbest zostały sklasyfikowane jako odpady niebezpieczne, są to:

- odpady azbestowe z elektrolizy – kod 06 07 01*,
- odpady z przetwarzania azbestu – kod 06 13 04*,
- odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) – kod 10 11 81*,
- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo azbestowych – kod 10 13 09*,
- opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi – kod 15 01 11*,
- okładziny hamulcowe zawierające azbest – kod 16 01 11*,
- zużyte urządzenia zawierające wolny azbest – kod 16 02 12*,
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01*,
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05*.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1973)

Rozporządzenie określa wzory karty ewidencji i karty przekazania odpadu. Karty takie powinni posiadać wszyscy posiadacze (wytwórcy, unieszkodliwiający) odpadów zawierających azbest jak również prowadzący transport odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523)

Rozporządzenie określa wymogi techniczne, jakie powinny spełniać składowiska odpadów poszczególnych typów począwszy od miejsc ich lokalizacji aż do zamknięcia składowiska oraz zakres i częstotliwość prowadzenia monitoringu składowisk odpadów. Dla składowisk odpadów przyjmujących jedynie odpady materiałów konstrukcyjnych i materiałów izolacyjnych zawierających azbest (kody 17 06 01 i 17 06 05) wymogi są znacznie obniżone względem innych składowisk odpadów niebezpiecznych.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (M.P. z 2010 r. Nr 33, poz. 481)

Program zastępuje dotychczasowy "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski". Utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu.

3. Charakterystyka azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz ich wpływ na zdrowie człowieka.

3.1. Budowa azbestu.

Azbest jest nazwą handlowa grupy materiałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami metali, zawierającymi w swoim składzie magnez, sód, wapń lub żelazo. Azbesty, niezależnie od różnic chemicznych

i wynikających z budowy krystalicznej są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie, w postaci wiązek włókien cechujących się dużą wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działanie czynników fizycznych i chemicznych.

3.2. Rodzaje azbestu.

Pod względem mineralogicznym wyróżnia się dwie grupy azbestów:

- grupa serpentynów,
- grupa azbestów amfibolowych.

Do grupy serpentynów należy tylko jedna odmiana azbestu tj. azbest chryzotylowy (biały).

Azbest chryzotylowy jest włóknistą odmiana serpentynolu (uwodniony krzemian magnezu), po rozwłóknieniu prawie biały, miękki, jedwabisty. Długość jego włókien wynosi do 60 mm. Włókna tego azbestu są najcieńsze ze wszystkich znanych włókien pochodzenia naturalnego, mają kształt rurek o średnicy 20 – 50 nm (200 – 500 Å).

W grupie azbestów amfibolowych praktyczne znaczenie mają jedynie dwie odmiany: azbest amozytowy (brązowy) i krokidolitowy (niebieski).

Azbest amozytowy jest krzemianem żelazowo – magnezowym. Przeciętna średnica włókien wynosi od 0,1 do 0,3 μm, ma dobrą odporność na działanie kwasów, zasad i wody morskiej.

Azbest krokidolitowy jest krzemianem sodowo – żelazowym. Jego kolor pochodzi od tlenku żelazowego, posiada dużą sprężystość, wytrzymałość na rozciąganie oraz odporność na działanie kwasów, zasad i wody morskiej.

3.3. Zastosowania azbestu.

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat, jednak szerokie jego zastosowanie nastąpiło w wyniku rewolucji przemysłowej w okresie ostatniego stulecia. Wykorzystano jego właściwości takie jak:

- wysoka wytrzymałość mechaniczna,
- możliwość przędzenia włókien,
- odporność na czynniki chemiczne,

• niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne,

• niepalność,

• łatwość łączenia się z innymi materiałami oraz dobre właściwości sorpcyjne.

Azbest stosowano miedzy innymi do:

- wyrobów hydroizolacyjnych (lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalt drogowy uszlachetniony, zaprawy gruntujące, popa dachowa, zawierają od 20 do 40% azbestu),
- izolacji (ze względu na słabe przewodnictwo ciepła np.: kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych),
- okładzin ciernych szczęk hamulcowych,
- wyrobów farb i tkanin ogniotrwałych,
- niepalnych materiałów budowlanych (pokrycia dachów jako wzmocnienie w eternicie, rury),
- płyt okładzinowych, elewacyjnych,
- wyrobów uszczelniających (płyty azbestowo – kauczukowe, szczeliwo plecione, tektury).

W zależności od: zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej wyrobu wyróżniono dwie klasy. Klasa I – wyroby miękkie i klasa II – wyroby twarde. Klasyfikacja ta ma zasadnicze znaczenie dla określenia procedur zabezpieczenia, usuwania i składowania wyrobów zawierających azbest.

Klasa I – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3, zawierające powyżej 20% azbestu. Wyroby te są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Do klasy tej zaliczamy wyroby tekstylne używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecionkowe, tektury, płytki PCW, masy azbestowe natryskowe stosowane jako izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych.

Klasa II – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. Najbardziej rozpowszechnione w tej klasie są płyty azbestowo – cementowe faliste oraz płyty „ karo” stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne.

Niebezpieczeństwo dla zdrowia i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (np.: cięcie, wiercenie, rozbijanie). Płaskie płyty były stosowane jako elewacje zewnętrzne, ściany działowe, ściany osłonowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszym stopniu stosowano rury w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, a także jako zsypy i przewody kominowe.

3.4. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Jeżeli włókna nie są uwalniane do powietrza oraz nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia.

Stopień agresywności pyłu azbestowego zależy od wielu czynników, z których najważniejsze to:

- liczba włókien i stopień ich penetracji w płucach,
- fizyczne i aerodynamiczne cechy włókien (chodzi tu głównie o średnicę włókien).

Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów (μm), przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm, zatrzymują sie w górnych odcinkach dróg oddechowych.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne. Występują one w trwałej postaci w powietrzu i przedostają sie z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm, mają grubość mniejsza od 3 μm, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą większe ryzyko zdrowotne.

Mimo istnienia normatywów dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu. Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyna następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy) - jest to proces zwłóknienia tkanki płucnej, występujący u osób zawodowo narażonych na pył azbestowy. Procesy te przebiegają bardzo wolno, przeważnie pierwsze objawy uwidaczniają się dopiero po około 10 latach, a sama azbestoza nierzadko wykrywana jest 20 lat po pierwszym kontakcie z azbestem,
- raka płuc – jest to najpowszechniejszy nowotwór złośliwy, którego przyczyną jest azbest. Mimo niewielkiej liczby raków płuc rozpoznawanych jako choroba zawodowa, powodowane azbestem stanowią 31 % ogólnej liczby w Polsce w latach 1978-2002. Wielkość ryzyka wystąpienia raka zależy od takich czynników jak: technologia przetwórstwa, typ włókna, zawartość włókien respirabilnych w pyle, dawka ogólna pyłu określona iloczynem lat pracy w narażeniu i wielkości stężeń włókien w powietrzu,
- miedzybłoniaków opłucnej lub otrzewnej – badania wskazują, że nowotwory te pojawiają sie po upływie 30-40 lat od pierwszego kontaktu z azbestem. Zakrojone na szeroka skale badania przypadków miedzybłoniaka oraz trendów zapadalności, wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Oficjalna statystyka w Polsce wykazuje około 120 przypadków zgonów rocznie z powodu miedzybłoniaka opłucnej.(*Źródło: Bibliografia ust. 2)*

Ze względu na swoją niezniszczalność oraz specyficzne właściwości azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Podstawowymi źródłami przedostawania sie azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest: transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów przemysłowych.

Źródła te można podzielić na następujące grupy:

1) Źródła naturalne: zanieczyszczenie skorupy ziemskiej, zanieczyszczenie azbestem eksploatowanych złóż węgla kamiennego, rud miedzi, kruszywa budowlanego oraz zanieczyszczenie wód przepływających przez złoża zawierające azbest. Rakotwórcze włókna są wszechobecne z powodu wietrzenia i korozji formacji geologicznych, a także z powodu działalności człowieka. W praktyce naturalne źródła mają mniejsze znaczenie ze względu na znaczne ich rozproszenie oraz występowanie na terenach stosunkowo rzadko zaludnionych, podczas kiedy inne źródła, związane z działalnością człowieka mają miejsce zwykle na terenach o dużej gęstości zaludnienia.
2) Źródła związane z przetwarzaniem azbestu – zakłady przetwórstwa i produkcji azbestu, kopalnie.
3) Zanieczyszczenie powietrza spowodowane przez stosowanie wyrobów zawierających azbest dotyczy głównie korozji płyt azbestowo-cementowych, eternitu, na która duży wpływ mają „kwaśne deszcze”, a także inne toksyczne substancje występujące w powietrzu atmosferycznym.
4) Odpady przemysłowe, które maja związek z przetwórstwem azbestu. Bardzo istotnym problemem w ochronie środowiska jest niewłaściwe zagospodarowanie składowiska odpadów azbestowych (praktycznie niezniszczalne włókna azbestu).
5) Źródła wewnątrz pomieszczeń, czyli np.: izolacje zawierające azbest, urządzenia klimatyzacyjne, grzewcze, wentylacyjne.

3.5. Metody unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest składowanie ich na składowiskach przystosowanych do ich przyjęcia. Oznacza to unieszkodliwienie odpadów w procesie **D 5** – ***Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.)*** Ze względu na ograniczoną pojemność składowisk, jak również fakt, że teren składowiska odpadów zawierających azbest jest wyłączony z użytkowania po jego zamknięciu pojawiają się próby unieszkodliwiania włókien azbestowych w inny sposób. Takie unieszkodliwienie ma na celu zniszczenie włókien – powstały po przeróbce produkt powinien być ich pozbawiony. Próby takie nie doszły dotychczas do etapu realizacji przemysłowej i dlatego nie będą omawiane w niniejszym dokumencie.

3.5.1. Składowanie.

Składowanie jest pierwszym i najbardziej rozpowszechnionym sposobem unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest. Odpady pochodzące z obiektów budowlanych są najczęściej klasyfikowane jako:

- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01*,
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05*.

Odpady tych rodzajów mogą być składowane łącznie (nieselektywnie) na przeznaczonych do tego celu składowiskach odpadów niebezpiecznych, lub wydzielonych kwaterach składowisk innego rodzaju. Niedopuszczalne jest mieszanie tego rodzaju odpadów z innymi odpadami.

Składowiska odpadów zawierających azbest urządza się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu, ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem. Składowanie odpadów zawierających azbest powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, następnie należy składowisko wypełnić ziemia do poziomu terenu. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie,

w izolacji od innych, a miejsce składowania musi być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Prace związane ze składowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisja pyłu azbestowego do powietrza, zatem podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do uszkodzenia (rozszczelnienia) opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać warstwami w kwaterze składowiska. Powierzchnia składowanych odpadów (w opakowaniach) powinna być zabezpieczana przed emisja pyłów przez przykrycie folią lub warstwą gruntu, każdorazowo po złożeniu odpadów. Po wypełnieniu odpadami zawierającymi azbest wydzielonej kwatery składowiska, należy przykryć ją warstwą gruntu, a następnie zrekultywować zgodnie z wymaganiami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę składowiska.

Niedopuszczalne jest zagęszczanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie sie pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Zarządzający składowiskiem zobowiązany jest do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów zgodnie z katalogiem odpadów przy wykorzystaniu karty ewidencji odpadu oraz karty przekazania odpadu

Składowiska odpadów przyjmujące odpady zawierające azbest znajdujące się najbliżej miasta Stalowa Wola.

Składowiska odpadów przyjmujące odpady zawierające azbest znajdujące się najbliżej miasta Stalowa Wola (*źródło:* .

1) ***Składowisko odpadów w Pysznicy (gmina Pysznica)***

   Pozostała pojemność: 5 m^3.

   Średnia odległość składowiska od miejsca wytwarzania odpadów: 10 km.

Ze względu na praktycznie wyczerpaną pojemność składowisko to nie może być rozpatrywane jako mogące przyjmować odpady powstałe w Stalowej Woli.

2) ***Składowisko odpadów w Młynach (gmina Radymno)***

Pozostała pojemność: 200 m^3.

Średnia odległość składowiska od miejsca wytwarzania odpadów: 110 km.

3) ***Składowisko odpadów w Kozodrzy (gmina Ostrów)***

Pozostała (planowana) pojemność: 14 203 m^3.

Średnia odległość składowiska od miejsca wytwarzania odpadów: 80 km.

Pojemność składowiska uwzględnia istniejącą i planowaną do oddania w 2018 r. kwaterę .

4) ***Składowisko odpadów w Futorach (gmina Oleszyce)***

Pozostała pojemność: 3563 m^3.

Średnia odległość od miejsca wytwarzania odpadów: 110 km.

5) ***Składowisko odpadów Piaski (gm. Kraśnik)***

Pozostała pojemność: 184 025 m^3.

Średnia odległość składowiska od miejsca wytwarzania odpadów: 50 km.

Pozostała pojemność uwzględnia rozbudowę składowiska odpadów.

Najbliższe Stalowej Woli duże składowisko, które może przyjmować odpady zawierające azbest.

6) ***Składowisko odpadów w Dobrowie (gm. Tuczępy)***

Pozostała pojemność: 102 627 m^3.

Średnia odległość składowiska od miejsca wytwarzania odpadów: 85 km.

4. Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Sposób postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów prawa: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia wykonawcze. Mają one na celu zapewnienie bezpiecznego dla zdrowia ludzi oraz stanu środowiska użytkowania, usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Największe zanieczyszczenie pyłem azbestu może nastąpić podczas źle prowadzonych prac remontowych w obiektach zawierających azbest. Dlatego bardzo ważne jest przestrzeganie wszelkich procedur przy usuwaniu azbestu określonych w przepisach i zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu. Poniżej przedstawiono proponowane przez Ministerstwo Gospodarki procedury postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Przy opracowaniu procedur wykorzystano *Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych, Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008.*

GRUPA I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

GRUPA II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

GRUPA III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

GRUPA IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadow niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Ze względu na brak przepisów wykonawczych nie określono procedury unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

4.1. Obowiązki właścicieli lub władających nieruchomościami w zakresie użytkowania obiektów lub terenów, na których znajdują się wyroby zawierające azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje cały okres, w którym budynek, budowla, instalacja lub urządzenie przemysłowe oraz teren, niezależnie od ich wielkości lub stanu, charakteryzuje się tym, że znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia – w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest". Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5-ciu latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30 dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku,

budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej oceny.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest – informacje o wyrobach zawierających azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach:

1) jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej:
   - wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, jeśli jest osobą fizyczną,
   - marszałkowi województwa w pozostałych przypadkach;
2) drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

PROCEDURA 1

Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.	Sporządzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.
Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest.	Sporządzenie informacji dla wójta/burmistrza/prezydenta (corocznie).
Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.	Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest.
Bieżąca kontrola stanu oraz konserwacja wyrobów zawierających azbest zabudowanych w obiekcie.	Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, co pozwala na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie") lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

4.2. Obowiązki właścicieli lub władających nieruchomościami w zakresie zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli, zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robot i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta, lub marszałka województwa,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek dopełnienia wymogów wynikających z przepisów ustawy – Prawo budowlane tj. uzyskania pozwolenia na budowę lub złożenia z odpowiednim wyprzedzeniem wniosku zgłoszenia robot

budowlanych. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30 ust. 7 ustawy – Prawo budowlane.

Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy - Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną.

PROCEDURA 2

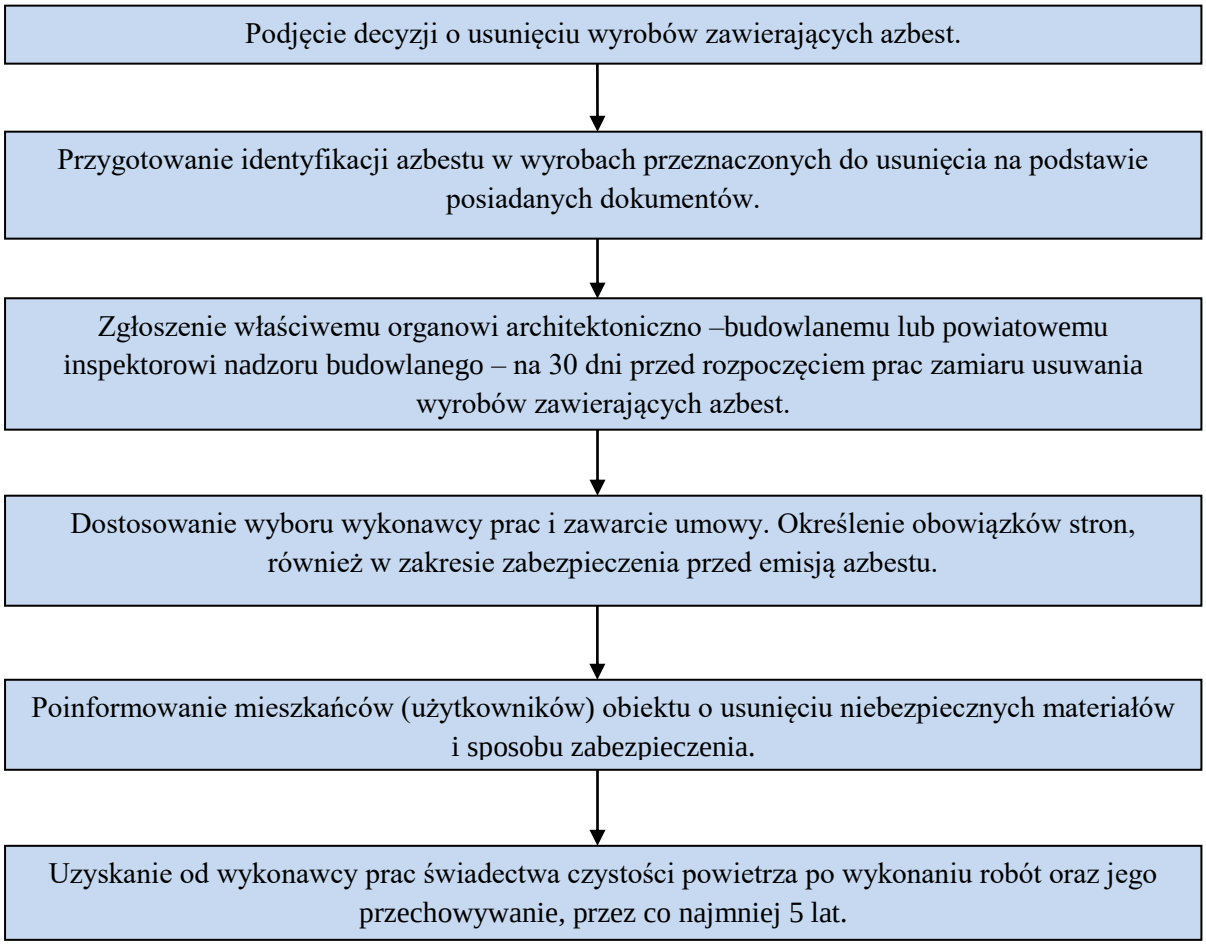

Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tym oddziaływaniem.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robot i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacja budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

4.3. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – prace przygotowawcze.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

W rozumieniu przepisów ustawy o odpadach (art. 3 ust. 1 pkt 32) *wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej*, a więc wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest jest wytwórcą odpadów.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach wytwórcy odpadów powstających w wyniku demontażu wyrobów zawierających azbest zostali zwolnieni z obowiązku uzyskiwania decyzji administracyjnych takich jak zatwierdzenie programu gospodarki odpadami lub zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi (nowa ustawa o odpadach nie przewiduje takich decyzji).

PROCEDURA 3

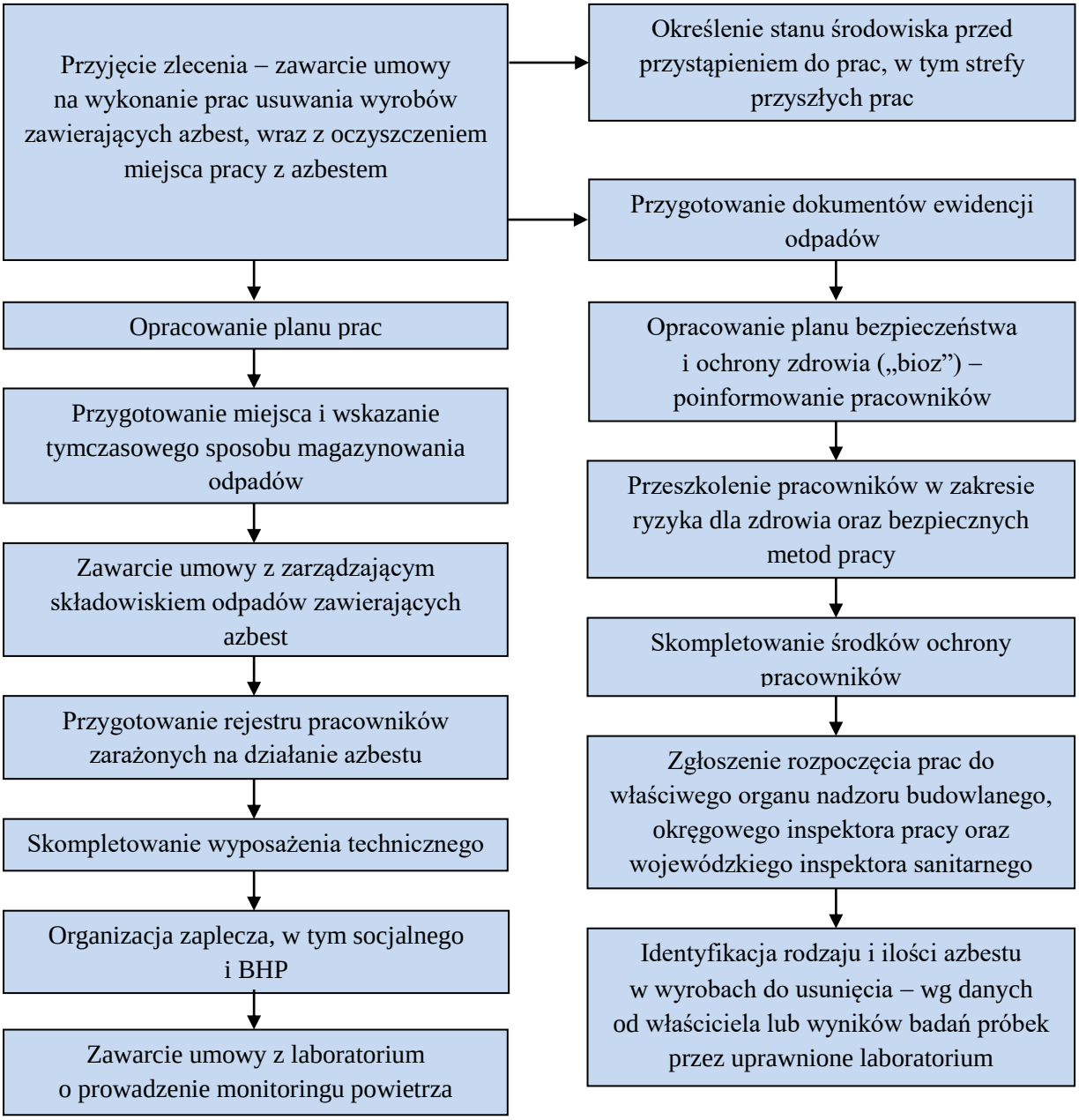

Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami (w tym ich unieszkodliwienia) innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy

koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, tzw. "plan bioz”, obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robot budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informacje o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robot szczególnie niebezpiecznych, w tym: określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia, konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej,

zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,

- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robot budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnione instytucje i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do:

- zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych zabezpieczających pracowników w czasie trwania robot i oczyszczania terenu,
- przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu,
- karta przekazania odpadu.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robot, zawrzeć porozumienie z właściwym zarządzającym składowiskiem odpadów niebezpiecznych. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robot ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3, lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

4.4. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – prace właściwe.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców (wytwórców odpadów) prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na wstępie należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczne odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie Azbestem!", „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony" lub „Zagrożenie Azbestem krokidolitem".

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

PROCEDURA 4

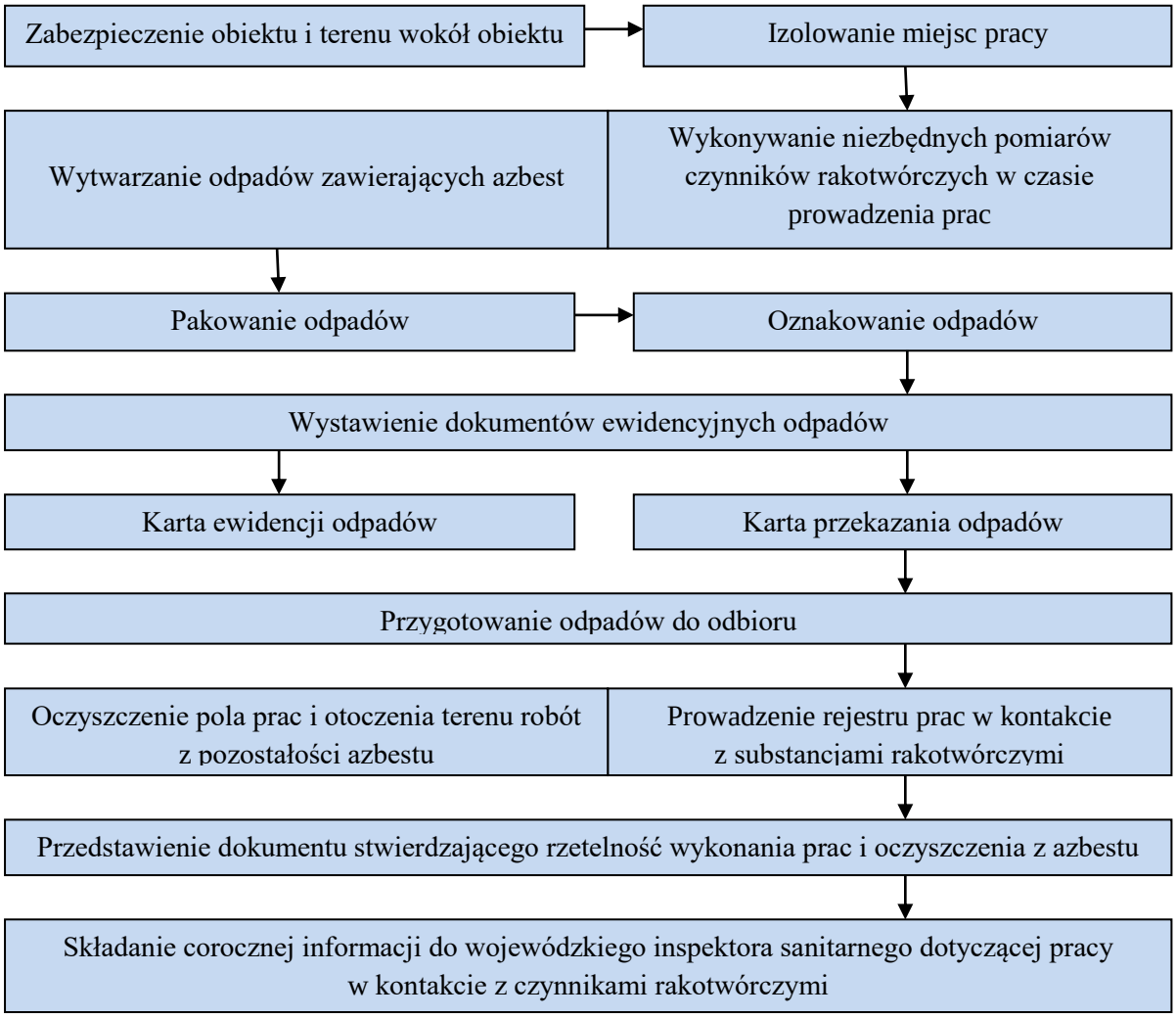

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,

- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000 kg/m^3, (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub, jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania.

Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą).

Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3, a więc płyty i rury azbestowo-

cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych.

Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i jej otoczenia z pozostałości azbestu.

Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno–wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro.

Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone albo prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucje.

4.5. Obowiązki wykonujących transport odpadów zawierających azbest. *(Uwaga: procedura opisuje obowiązki po utworzeniu przez marszałków województw rejestru, o którym mowa w art. 49 ustawy o odpadach - tj. najpóźniej po 24 stycznia 2018 r.)*

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, prowadzonego przez marszałka województwa, dla transportującego odpady niebezpieczne zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Podmiot, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów będzie obowiązany uzyskać wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami w związku z prowadzeniem działalności. Wpisu do rejestru dokonuje marszałek województwa, na wniosek transportującego odpady (art. 51 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o odpadach).

Wniosek o wpis powinien zawierać:

- imię i nazwisko lub nazwę podmiotu oraz adres zamieszkania lub siedziby;
- numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile został nadany, a w przypadku wprowadzających baterie lub akumulatory – także europejski numer identyfikacji podatkowej, o ile został nadany;
- numer REGON, o ile został nadany;
- kod i nazwę rodzajów transportowanych odpadów.

Transportujący odpady, którzy posiadają wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, przez właściwych starostów, zezwolenia na transport odpadów, będą zobowiązani do uzyskania wpisu do w/w rejestru w terminie sześciu miesięcy od dnia jego utworzenia (tj. najpóźniej do dnia 24 lipca 2018 r.). Po uzyskaniu wpisu, lub upływie terminu na jego uzyskanie zezwolenia na transport wygasną.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. Wytwórca odpadów, który transportuje wytworzone przez siebie odpady jest zwolniony z obowiązku uzyskania wpisu do rejestru prowadzonego przez marszałka (art. 51 ust. 2 pkt 4 ustawy o odpadach). W każdym innym przypadku konieczne jest uzyskanie takiego wpisu.

Zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów miejsce odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć odpady. Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć odpady do posiadacza odpadów, który został mu wskazany przez zlecającego usługę.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków prowadzącego transportującego odpady należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przyjęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,

- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie litera „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełna nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych.

Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości

nieprzekraczającej 15 mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) niestanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika.

Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwały się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

4.6. Obowiązki zarządzającego składowiskiem odpadów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania na składowiskach odpadów lub na wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Zasady budowy i funkcjonowania składowisk odpadów reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523).

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zwierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystywanie racjonalnie pojemności eksploatacyjnej składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji marszałek województwa.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy pomocy urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji marszałek po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

5. Aktualny stan gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest w mieście Stalowa Wola.

5.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.

Gmina Stalowa Wola posiada „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Stalowa Wola na lata 2012 – 2032” przyjęty Uchwałą NR XL/536/12 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 14 grudnia 2012 r. Jeden z rozdziałów Programu zawiera inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie miasta. W niniejszej Aktualizacji Programu dokonano ponownej inwentaryzacji budynków zawierających azbest, ujmując w niej nowo ujawnione budynki przez właścicieli, a także wyeliminowano budynki, w których wyroby azbestowe zostały unieszkodliwione.

5.2. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest wg ulic.

Poniższa tabela zawiera wykaz budynków, w których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Stalowa Wola. Jest to jedyna dostępna inwentaryzacja takich obiektów na tym terenie.

Tabela nr 1.

Lp.	Adres	Rodzaj dachu lub wyrobu	Rodzaj wyrobu	Rodzaj budynku	Masa (Mg)
1	Wiklinowa 20	czterospad	płaski	mieszkalny	1,04
2	Wiklinowa 2	jednospad	falisty	gospodarczy	0,72
3	Wiejska 11	czterospad	płaski	mieszkalny	1,12
4	Wiejska 2	jednospad	falisty	gospodarczy	1,35
5	Wiejska 4	jednospad	falisty	gospodarczy	0,82
6	Wiejska 6	jednospad	falisty	gospodarczy	1,19
7	Bema 2	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
8	Bema 14	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,68
9	Okrzei 4	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
10	Okrzei 7	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
11	Okrzei 8	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
12	Okrzei 9	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
13	Okrzei 11	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,40
14	Okrzei 13	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
15	Okrzei 14	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
16	Okrzei 18	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
17	Okrzei 20	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,40
18	Okrzei 21	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
19	Okrzei 23	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
20	Okrzei 24	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
21	Niezłomnych 11	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
22	1-go sierpnia 19	dwuspad	płaski	mieszkalny	2,24
23	Przemysłowa 10	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
24	Przemysłowa 10	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
25	Andersa 16	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
26	Wałowa 23	jednospad	falisty	gospodarczy	0,80
27	Podgórna 11	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
28	Podgórna 11	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,12
29	Nowowiejskiego 5	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,56
30	Nowowiejskiego 7	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,88
31	Ogińskiego 2	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
32	Rozwadowska 47	dwuspad	falisty	mieszkalny	0,96
33	Szymanowskiego 3	czterospad	płaski	mieszkalny	2,40
34	Chyły 78	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28

35	Chyły 84	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,96
36	Makowa 1	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
37	Makowa 25	czterospad	płaski	mieszkalny	1,60
38	Makowa 28	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
39	Makowa 27	czterospad	płaski	mieszkalny	1,36
40	Makowa 29	czterospad	płaski	mieszkalny	1,60
41	Makowa 32	czterospad	płaski	mieszkalny	2,08
42	Makowa 34	czterospad	płaski	mieszkalny	2,08
43	Makowa 32 i 34	jednospad	falisty	gospodarcze	1,12
44	Malinowa 4	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
45	Malinowa 10	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
46	Spokojna 7	czterospad	płaski	mieszkalny	1,92
47	Spokojna 9	czterospad	płaski	mieszkalny	1,92
48	Spokojna 11	czterospad	płaski	mieszkalny	1,92
49	Spokojna 22	czterospad	płaski	mieszkalny	1,76
50	Szkolna 17	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,48
51	Szkolna 19	jednospad	falisty	gospodarczy	0,48
52	Wańkowicza 58	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
53	Wesoła 4	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
54	Wyspiańskiego 5	jednospad	falisty	mieszkalny	0,32
55	Wyspiańskiego13	jednospad	falisty	mieszkalny	0,32
56	Wyspiańskiego17	jednospad	falisty	mieszkalny	0,32
57	Energetyków 67	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
58	Energetyków 75	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,92
59	Energetyków 83	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
60	Słoneczna 37	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
61	Słoneczna 43	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,12
62	Słoneczna 47	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
63	Słoneczna 59	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
64	Słoneczna 59	jednospad	falisty	gospodarczy	0,80
65	Swoły 28	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,96
66	Kochanowskiego10	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
67	Kościuszki 15	dwuspad	płaski	mieszkalny	1,76
68	Bełżyńskiego 6a	dwuspad	prosty	mieszkalny	3,36
69	Mieszka I 14	czterospad	płaski	mieszkalny	2,08
70	Mieszka I 18	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,08
71	Orkana 1	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
72	Orkana 1	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,12
73	Orkana 6	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
74	Rozwadowska 35	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,22
75	Rynek 18	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
76	Rynek 22	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
77	Rynek 23	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
78	Szewska 5	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
79	Szewska 10	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
80	Witosa 2	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,28

81	Rzeczna 18	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,64
82	Sochy 8	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,12
83	Sochy 18	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
84	Sochy 20	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,12
85	Sochy 28	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,56
86	Głogowa 25	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
87	Dąbrowskiej 10	dwuspad	płaski	mieszkalny	2,08
88	1000-lecia 33	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
89	Korczaka 5	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,08
90	Kusocińskiego 3	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,16
91	Kusocińskiego 24	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
92	Kusocińskiego 26	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,76
93	Monte Cassino 27	czterospad	płaski	mieszkalny	2,08
94	Orzechowa 13	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,68
95	E. Plater 1	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
96	E. Plater 1	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,60
97	Sikorskiego 8	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,12
98	Składowa 5	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,76
99	Świerkowa 55	jednospad	falisty	gospodarczy	0,48
100	Traugutta 2	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
101	Traugutta 41	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
102	Lipowa 26	czterospad	falisty	mieszkalny	2,40
103	Lipowa 43	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
104	Lipowa 60	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
105	Lipowa 79	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
106	Lipowa 124	dwuspad	falisty	mieszkalny	4,00
107	Ogrodowa 6	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
108	Ogrodowa 5	jednospad	falisty	gospodarczy	1,12
109	Ogrodowa PGR	dwuspad	falisty	gospodarczy	2,40
110	Parkowa 1	czterospad	płaski	mieszkalny	2,56
111	Rolna 1	czterospad	płaski	mieszkalny	2,56
112	Rolna 6	czterospad	płaski	mieszkalny	2,56
113	Sandomierska 44	dwuspad	falisty	gospodarcze	2,40
114	Sandomierska 47	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,60
115	Sandomierska 71	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,44
116	Sandomierska 75	dwuspad	falisty	gospodarczy	2,40
117	Sandomierska 104	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
118	Sandomierska 128	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
119	Sandomierska 161	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,92
120	Sandomierska 163	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,92
121	Sandomierska 170	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,40
122	Sandomierska 204	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,92
123	Starowiejska 3	jednospad	falisty	mieszkalny	1,12
124	Starowiejska 71	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
125	Topolowa 50	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,80
126	Topolowa 74	czterospad	płaski	mieszkalny	2,40

127	Topolowa 74	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,80
128	Topolowa 86	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
129	Wspólna 5	czterospad	płaski	mieszkalny	2,72
130	Brandwicka 113	dwuspad	płaski	gospodarczy	0,80
131	Brandwicka 115	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,40
132	Brandwicka 115	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,80
133	Brandwicka 117	dwuspad	falisty	mieszkalny	2,24
134	Brandwicka 117	dwuspad	falisty	gospodarczy	0,80
135	Brandwicka 144	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,60
136	Polna 27	czterospad	płaski	mieszkalny	2,24
137	Polna 30	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
138	Polna 34	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
139	Polna 35	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
140	Posanie 2	dwuspad	płaski	gospodarczy	1,12
141	Posanie 31	dwuspad	falisty	mieszkalny	1,92
142	Posanie 31i 33	dwuspad	falisty	gospodarczy	1,28
143	Wodna 1	dwuspad	płaski	gospodarczy	1,12
144	Makowa 27	czterospad	płaski	mieszkalny	2,56
145	Okulickiego 20	płyty azbestowo-cementowe	płaski	przedszkole	2,27
146	Obrońców Westerplatte 1	płyty azbestowo-cementowe	płaski	przedszkole	5,75
147	Al. Jana Pawła II 5	płyty azbestowo-cementowe	płaski	przedszkole	2,75
148	Al. Jana Pawła II 11	płyty azbestowo-cementowe	płaski	przedszkole	2,75
149	Ogród działkowy SAN	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	4,0
150	Stowarzyszenie Ogrodowe Działkowców Sochy	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	4,0
151	Polski Związek Działkowców Hutnik I	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	2,75
152	Polski Związek Działkowców Hutnik II	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	33
153	Rodzinny Ogród Działkowy Mostostal	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	2,0

154	Rodzinny Ogród Działkowy Posanie	płyty azbestowo-cementowe	falisty	altanki	1,5
155	Sandomierska 79A	b.d.	b.d.	Budynek schroniska Rozwadów PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	0,16
156	Sandomierska 79A	b.d.	b.d.	Budynek schron. Rozwadów PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	0,54
157	Sandomierska 79A	b.d.	b.d.	Budka schron. robotn. Rozwadów PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	0,16
158	Dąbrowskiego	b.d.	b.d.	Budynek nastawni RO2 PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	2,15
159	Dąbrowskiego	b.d.	b.d.	Wieża ciśnień PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	1,34
160	Dąbrowskiego	b.d.	b.d.	Magazyn gospodarczy RK Rozwadów PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	2,36
161	b.d	b.d.	b.d.	Wiata magazynowa PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	3,81

162	Dąbrowskiego 15	b.d.	b.d.	Budynek dworca PKP magazynowa PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	20,46
163	Dąbrowskiego 15	b.d.	b.d.	Warsztaty MES – budynek nr 24 PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	5,86
164	Targowa 12	b.d.	b.d.	Warsztaty DG budynek nr 36t PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	0,33
165	Targowa 12	b.d.	b.d.	Budynek gospodarczy przy budynku mieszkalnym PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	3,06
166	Targowa 12	b.d.	b.d.	Magazyn DG budynek nr 36B PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	2,07
167	Targowa 12	b.d.	b.d.	Magazyn DG budynek nr 36A PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	5,51
168	Energetyków 6	b.d.	b.d.	Budynek mieszkalny PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	1,19
169	Dąbrowskiego 9	b.d.	b.d.	Budynek mieszkalny PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	3,94

170	B.d.	b.d.	b.d.	Magazyn II (10%) PKP PLK S.A. Zakład Linii	0,21
171	B.d.	b.d.	b.d.	Magazyn I PKP PLK S.A. Zakład Linii	0,99
172	Grabskiego 23	b.d.	b.d.	Hala LIUGONG DRESSTA	119,64
173	Sandomierska	b.d.	b.d.	Wiata Nr inw. 9/015/03435/104 PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	3,81
174	B.d.	b.d.	b.d.	Schronisko I PKP PLK S.A. Zakład Linii	0,61
175	B.d.	b.d.	b.d.	Magazyn II (90%) PKP PLK S.A. Zakład Linii	1,88
176	Targowa	b.d.	b.d.	Budynek magazynu Nr inw. 91015/03361/104 PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Krakowie	3,06
177	Staszica 1	b.d.	b.d.	Budynek Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	4,29
178	Kwiatkowskiego 1	b.d.	b.d.	Walcownia Kalibrowa/Hala OPW/dach Huta Stali Jakościowych S.A.	4,26
				Razem:	**482,21**

Źródła: Baza azbestowa, dane Urzędu Miasta Stalowa Wola, opracowanie własne.

Powyższa baza stanowi może być aktualizowana w miarę dostarczania przez właścicieli nieruchomości kolejnych informacji dotyczących wyrobów zawierających azbest. Podstawą wprowadzenia zmiany powinno być dostarczenie aktualnej „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest".

6. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest.

Dla zapewnienia racjonalności działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest niezbędne jest zorganizowanie jego usuwania w sposób planowy. Konieczne jest także rozpropagowanie informacji o obowiązkach władających nieruchomościami, na których znajdują się wyroby zawierające azbest, zbieranie informacji o stanie tych wyrobów. Na podstawie zebranych informacji należy aktualizować bazę danych o wyrobach zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się z uwzględnieniem stopnia pilności (w przypadku niewystarczających środków finansowych w pierwszej kolejności powinny być usuwane wyroby w najgorszym stanie technicznym).

6.1. Harmonogram realizacji celów i zadań programu.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Aktualizacji Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest zebrano w poniższej tabeli.

Tabela nr 2.

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka prowadząca	Okres realizacji
1	Akcja informacyjno-edukacyjna o szkodliwości azbestu, metod jego bezpiecznego usuwania oraz obowiązkach władających obiektami, w których występują wyroby zawierających azbest	Miasto Stalowa Wola	Akcja ciągła 2017–2032
2	Aktualizacja bazy danych o miejscach występowania wyrobów zawierających azbest	Miasto Stalowa Wola	Akcja ciągła 2017–2032
3	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i składanie informacji o nich.	Władający obiektami	Akcja ciągła 2017–2032
4	Zbieranie wniosków o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest od właścicieli obiektów	Miasto Stalowa Wola	Akcja ciągła 2017–2032
5	Podejmowanie działań mających na celu uzyskanie dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	Miasto Stalowa Wola, władający obiektami	Akcja ciągła 2017–2032

6	Ogłaszanie przetargów na usunięcie wyrobów zawierających azbest dofinansowanych ze źródeł publicznych	Miasto Stalowa Wola	W miarę spływania wniosków, co najmniej raz w roku w latach 2017–2016
7	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Uprawnione podmioty	2017–2032
8	Monitoring Programu	Miasto Stalowa Wola	Akcja ciągła 2017–2032
9	Sprawozdania z realizacji programu Radzie Miasta	Prezydent Miasta Stalowa Wola	Co pięć lat w okresie 2017-2032
10	Aktualizacja Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest	Miasto Stalowa Wola	W miarę potrzeb

6.2. Szacunkowe koszty realizacji programu.

Usuwanie azbestu z terenu miasta wiąże się z koniecznością podejmowania szeregu działań tak organizacyjnych jak i wykonawczych. Do działań organizacyjnych zaliczymy aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz oceny ich stanu. Natomiast do działań wykonawczych zalicza się demontaż wyrobów zawierających azbest ich transport do miejsca unieszkodliwiania i unieszkodliwienie. W celu ustalenia szacunkowych kosztów działań wykonawczych, przeprowadzono wnikliwą analizę runku pod katem aktualnie stosowanych cen przez firmy zajmujące się usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Zastosowano uśrednione wskaźniki cen:

- w przypadku demontażu, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest 650 PLN za Mg wyrobu,
- w przypadki zbierania, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest 300 PLN za Mg wyrobu,

Łączny koszt usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Stalowa Wola wyniesie 313,5 tys. PLN (z uwzględnieniem demontażu tych wyrobów).

Tabela nr 3. *Plan finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przedstawiono w poniższej tabeli.*

Okres planowania lata	**Środki pomocowe (NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne) tys. zł**	**Środki Gminy Stalowa Wola tys. zł**	**Wkład własny właścicieli budynków tys. zł**	**ŁĄCZNIE**
1	**2[1)*]**	**3**	**4**	
2017 - 2018	***18,5***	***3,2***	***0***	***21,7***
2018 – 2019	***18,5***	***3,2***	***0***	***21,7***
2020-2021	***18,5***	***3,2***	***0***	***21,7***
2022- 2026[2)]	***105,6***	***0***	***18,6***	***124,2***
2027 – 2032[2)]	***105,6***	***0***	***18,6***	***124,2***

[1)]W przypadku zmiany zasad finansowania przez instytucje udzielające wsparcia finansowego, środki w obrębach grup 2,3,4 mogą ulec zmianie.
[2)]Ze względu na odległy termin realizacji przedstawione dane mają charakter szacunkowy

W niniejszym opracowaniu nie uwzględniono kosztów nowego pokrycia dachowego w miejsce usuniętego pokrycia zawierającego azbest. Właściciel budynków we własnym zakresie i na własny koszt dokonają prac z tym związanych.

7. Źródła finansowania programu.

Dla dofinansowania zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest zarówno przez instytucje krajowe, jak i dysponujące środkami Unii Europejskiej, najistotniejsza będzie możliwość zgromadzenia tzw. wkładu własnego w wysokości minimum 15 – 20% wartości zadania inwestycyjnego.

Większość samorządów gminnych bardzo poważnie traktuje szansę dofinansowania ich przedsięwzięć z funduszy pomocowych.

Środki pomocowe na finansowanie usuwania wyrobów zwierających azbest można pozyskać między innymi z następujących źródeł:

I. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

WFOŚiGW w Rzeszowie udziela dotacji w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą *„SYSTEM – Wspierania działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW", Część I – Usuwanie wyrobów zawierających azbest,* jednostkom samorządu terytorialnego w oparciu o *„Zasady udzielania pomocy przez WFOŚiGW w Rzeszowie"* oraz aktualnie obowiązującą *„Procedurę dofinansowania przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przez WFOŚiGW w Rzeszowie"*.

Kwota dofinansowania

Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 85% jego kosztów kwalifikowanych w formie dotacji, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, natomiast ze środków WFOŚiGW do 35% kosztów kwalifikowanych.

Warunki finansowania

1) kwota dofinansowania przedsięwzięcia nie może przekroczyć:
   - w przypadku demontażu, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, iloczynu 680 zł i sumy masy odpadów azbestowych wyrażonej w Mg,
   - w przypadki zbierania, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, iloczynu 340 zł i sumy masy odpadów azbestowych wyrażonej w Mg,
2) wysokość dofinansowania uzależniona będzie od wielkości i ilości zgłoszeń oraz udostępnionych środków przez NFOŚiGW,
3) zaleca się aby określając ilości odpadów zawierających azbest planowanych do unieszkodliwienia przyjąć, że 1 m^2 płyt azbestowo – cementowych waży 0,015 Mg,
4) przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenie gminy posiadającej program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest i jest z nim zgodne,
5) przy określaniu intensywności dofinansowania uwzględnia się przepisy dotyczące dopuszczalności pomocy publicznej,

6) dofinansowania jednostek samorządu terytorialnego jako beneficjent końcowy jest podmiotem udzielającym pomocy ostatecznemu odbiorcy, zobowiązanym do zapewnienia zgodności pomocy publicznej z zasadami jej udzielania oraz realizacji innych obowiązków podmiotu udzielającego pomocy.

Beneficjenci

Beneficjentami końcowymi programu są jednostki samorządu terytorialnego.

Rodzaje przedsięwzięć

Przedsięwzięcia z zakresu demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczania odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnym programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięcia

1) przy wyborze przedsięwzięć stosuje się kryteria obowiązujące w WFOŚiGW w Rzeszowie z uwzględnieniem Programu NFOŚiGW,
2) WFOŚiGW w Rzeszowie udzielając dotacji z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW uwzględnia efektywność kosztową oraz stopień pilności usunięcia i unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Koszty kwalifikowane:

1) koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest,
2) koszty zbierania, transportu i unieszkodliwiania lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest.

II. Środki jednostek samorządu terytorialnego

Gmina oraz Powiat mając na uwadze zdrowie mieszkańców oraz konieczność stopniowego i sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości powinny zapewnić wsparcie finansowe dla właścicieli tych nieruchomości. Wsparcie to może być realizowane poprzez dofinansowanie pokrycia części kosztów związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest.

III. BOŚ Bank

Boś Bank prowadzi kompleksowe działania, mające na celu wypełnieni założeń polityki środowiskowej. Jednym z takich działań jest kredyt preferencyjny na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska. Zakres zadania objętego finansowanie obejmuje między innymi na utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Warunki kredytowania

1) maksymalna kwota kredytu wynosi do 90% kosztów całego zadania i nie więcej niż 170 tys. PLN,
2) okres kredytowania do 8 lat,
3) okres karencji: do 6 miesięcy od zakończenia,
4) okres realizacji zadania: do 12 miesięcy postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
5) oprocentowania 1,22 stopy redyskontowej weksli,
6) prowizja minimum 2 % wartości kredytu.

8. Zarządzanie programem i kontrola jego realizacji.

8.1. Zarządzanie programem.

Prezydent Miasta Stalowa Wola jest koordynatorem niniejszego programu ze względu na jego wielopłaszczyznowe funkcje i koszty realizacji. Działalność merytoryczną związaną z realizacją programu wykonuje w Urzędzie Miasta Wydział Inwestycji, Transportu i Promocji Gospodarczej. Tutaj skupiają się informacje niezbędne do podejmowania prawidłowych i ekonomicznie uzasadnionych decyzji napływające od:

- właścicieli budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi,
- firm współpracujących przy utylizacji wyrobów z azbestem,
- mediów lokalnych, organizacji i szkół aktywnych w procesie edukacji społeczeństwa,
- funduszów celowych i sponsorów udzielających dotacji,
- jednostek współpracujących, naukowych, badawczych i laboratoriów.

Wdrożenie programu przebiega zgodnie z zasadami:

- zasada odpowiedzialności za wdrożenie planu – tj. wybór osoby lub jednostki odpowiedzialnej za realizację programu,
- zasada spójności z programem ochrony środowiska,
- zasada uaktualniania planu w miarę potrzeb wynikających np. z zmian prawa,
- zasada współpracy w realizacji planu z organami wyższego szczebla,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji bezpośrednich uczestników realizacji planu.

8.2. Monitoring realizacji Programu.

Monitoring realizacji Aktualizacji Programu powinien być prowadzony systematycznie i musi uwzględniać:

- ilość i stan wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta,
- ilość zgłoszonych wniosków o dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest,
- środki finansowe przeznaczone na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Monitoring należy prowadzić w stosunku rocznym (porównując dane z początku i końca roku). Proponuje się prowadzenie monitoringu w oparciu o następujący zestaw wskaźników:

Tabela nr 5

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka
1	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest, w tym w stanie technicznym: – złym (I stopień pilności), – dostatecznym (II stopień pilności), – dobrym (III stopień pilności).	Mg Mg Mg Mg
2	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg
3	Ilość zgłoszonych wniosków o dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest, w tym zrealizowane	Szt. Szt.
4	Koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest, w tym ze środków publicznych	PLN PLN

9. Wykaz skrótów i wyrażeń użytych w Programie.

BGŻ S.A. – Bank Gospodarki Żywnościowej,

BOŚ – Bank Ochrony Środowiska,

Dz. U. – Dziennik Ustaw,

Mg – megagram, 1 Mg = 1 tona,

M.P. – Monitor Polski,

NDS – najwyższe dopuszczalne stężenie,

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

s.r.w. – stopa redyskontowa weksla – cena po jakiej bank centralny udziela kredytów bankom komercyjnym,

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

10. Bibliografia.

1. Poradnik. Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009 – 2013. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009.

2. Ochrona środowiska w zakresie dotyczącym problematyki związanej z azbestem. Instytut Medycyny Pracy, Główny Instytut Górnictwa, 2008.

3. Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2001.

4. Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych. Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008.

5. Wojewódzki Program Usuwania Azbestu na lata 2009 – 2032. Marszałek Województwa Podkarpackiego, Rzeszów 2010.

6. Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Stalowa Wola. Urząd Miasta Stalowa Wola, 2009.

7. Akty prawne wymienione w rozdziale 2 niniejszego opracowania.

11. Załączniki.

Załącznik nr 1
Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649 z późn. zm.)

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej: …….....
Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej: ……...
Rodzaj zabudowy:[1)]……...
Numer działki ewidencyjnej:[2)]……..
Numer obrębu ewidencyjnego:[2)]……...
Nazwa, rodzaj wyrobu:[3)]……...
Ilość wyrobów:[4)]……
Data sporządzenia poprzedniej oceny:[5)]……

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	**Sposób zastosowania azbestu**		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m^3)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	**Struktura powierzchni wyrobu z azbestem**		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	**Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem**		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	

IV	**Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych**		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	**Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej**		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
	SUMA PUNKTÓW OCENY		
	STOPIEŃ PILNOŚCI		

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję.
Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie.
Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
Stopień pilności II od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku,
Stopień pilności III do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

....
Oceniający Właściciel/Zarządca
(nazwisko i imię) (podpis)

....
(miejscowość, data) (adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

[1] Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

[2] Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

[3] Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

[4] Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2, m^3, mb).

[5] Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 2

Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649 z późn. zm.)

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
   górnej (h = 40 % H) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
   dolnej (60 % H) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Załącznik nr 3
Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. nr 8, poz. 31)

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1)]

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres[2)]:
   .....
   .....
   .....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
   .....
   .....
3. Rodzaj zabudowy[3)]: .....
4. Numer działki ewidencyjnej[4)]: .....
5. Numer obrębu ewidencyjnego[4)]: .....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu[5)]:
   .....
   .....
7. Ilość posiadanych wyrobów[6)]: .....
8. Stopień pilności[7)]: .....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów[8)]:
   a) nazwa i numer dokumentu: .....
   b) data ostatniej aktualizacji: .....
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia[6)]:
    .....

….....
(podpis)

data .....

[1)] Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
[2)] Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
[3)] Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
[4)] Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
[5)] Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
– płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
– płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,

- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m^2, m^3, m.b., km).

7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 4

Wzór informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – informacja o azbeście zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)

INFORMACJA O RODZAJU, ILOŚCI I MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA SUBSTANCJI STWARZAJĄCYCH SZCZEGÓLNE ZAGROŻENIE DLA ŚRODOWISKA

Gmina: .....
Powiat: .....
Województwo: .....

Informacje za okres: .....
określające stan na dzień: .....

Dział 1. Informacje dotyczące azbestu

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest[1)]	Lokalizacja wyrobu zawierającego azbest (adres)	Jednostka miary	Ilość	Uwagi[2)]

Objaśnienia:
[1)] Przy określaniu nazwy wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
– płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
– płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
– rury i złącza azbestowo-cementowe,
– izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
– wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
– przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
– szczeliwa azbestowe,
– taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
– wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
– papier i tektura,
– inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.
[2)] Należy wskazać obiekt, w którym znajdują się wyroby zawierające azbest, oraz określić ich stan - stopień uszkodzenia wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 5
Proponowany wzór wniosku o udzielenie dofinansowania usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest.

Stalowa Wola, dnia ……

WNIOSEK

O dofinansowanie usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta Stalowa Wola.

I. Dane wnioskodawcy:
1. Imię i nazwisko (nazwa firmy*): ……. ……...,
2. Adres zamieszkania (siedziby*): ……... ……..,
3. Telefon kontaktowy: ……,

II. Dane obiektu, z którego będą usuwane wyroby zawierające azbest:
1. Adres: ……. ……...,
2. Typ obiektu (np. garaż, budynek mieszkalny itp.): ……... ……...……,

III. Dane wyrobów przewidzianych do usunięcia:
1. Typ wyrobu (np. pokrycie dachowe, elewacja itp.): ……..… ……..……,
2. Powierzchnia wyrobów przewidzianych do usunięcia (m^2): ……,
3. Szacowana masa wyrobów przewidzianych do usunięcia (tony): ……...,
4. Stan wyrobu – stopień pilności usunięcia (I-najwyższy, III-najniższy): ……..,

IV. Przewidywany termin rozpoczęcia ……. i zakończenia ……... usuwania wyrobów.

V. Zobowiązuję się do:
1. Skorzystania z usługi przedsiębiorcy wyłonionego przez miasto Stalowa Wola,
2. Dokonania zgłoszenia (uzyskania pozwolenia na budowę*) do (od*) właściwego organu budowlanego przed przystąpieniem do realizacji prac.

…….
Podpis

* – niepotrzebne skreślić